

Sammanfattning

En butiksanställd av serbisk härkomst deltar i en personalfest och säger upp anställningen en kort tid därefter. Fråga om det vid personalfesten har förekommit något som innebär att arbetstagarens uppsägning med hänsyn till omständigheterna kan betraktas som en uppsägning från arbetsgivarens sida. Dessutom fråga huruvida arbetstagaren genom vad som förekom vid personalfesten har blivit trakasserad på grund av sin etniska tillhörighet.

ARBETSDOMSTOLEN

DOM
2009-04-08
StockholmDom nr 27/09
Mål nr A 49/08

KÄRANDE

Handelsanställdas förbund, Box 1146, 111 81 Stockholm
Ombud: förbundsjuristen Lena Israelsson, LO-TCO Rättsskydd AB,
Box 1155, 111 81 Stockholm

SVARANDE

Gunnar Johansson Järn o Trädgård Aktiebolag, 556282-6312, Krangatan 15,
441 38 Alingsås
Ombud: advokaten Arne Woxlin, Advokatfirman Woxlin AB,
Kristinehöjdsgratan 10, 412 82 Göteborg

SAKEN

uppsägning m.m.

Gunnar Johansson Järn o Trädgård Aktiebolag bedriver handel med byggvaror m.m. utanför Alingsås. Bolaget är bundet av kollektivavtal i förhållande till Handelsanställdas förbund.

Dragoslav Arsén, som är av serbiskt ursprung, anställdes år 2003 hos bolaget som säljare. Efter händelser på en personalfest den 10 november 2007 sade han den 19 november 2007 upp anställningen, som upphörde den 16 december samma år.

Mellan parterna har uppkommit tvist huruvida bolaget har provocerat Dragoslav Arsén att säga upp sig, dels huruvida bolaget har trakasserat honom på grund av hans etniska tillhörighet. Parterna har förhandlat i tvisten utan att kunna enas.

Handelsanställdas förbund har väckt talan i Arbetsdomstolen mot bolaget och har därvid yrkat att bolaget ska förpliktas att till Dragoslav Arsén utge

1. allmänt skadestånd med 120 000 kr för brott mot anställningsskyddslagen,
2. allmänt skadestånd med 200 000 kr för brott mot lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, samt
3. ekonomiskt skadestånd med 3 000 kr per månad fr.o.m. januari 2008 t.o.m. dagen för huvudförhandling i målet.

På de allmänna skadestånden har yrkats ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämningen (den 11 mars 2008) till dess betalning sker och på det ekonomiska skadeståndet på respektive månadsbelopp fr.o.m. den sista dagen i varje månad till dess betalning sker.

Bolaget har bestritt käromålet. Endast det ekonomiska skadeståndet och sättet att beräkna ränta har vitsordats som skäligt.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Förbundet

Dragoslav Arsén var anställd som säljare hos bolaget under åren 1998 – 2002. Han fick på nytt anställning hos bolaget år 2003.

De händelser som berörs i tvisten utspelades i november 2007. Bolaget ordnade lördagen den 10 november en personalfest. Alla anställda, det var omkring 12 personer, gjorde en utflykt till en hästgård i närheten av Alingsås. Efter hästkörning åt alla middag tillsammans i en lokal på gården. Dragoslav Arsén tyckte att det var trevligt. Efter maten uppkom diskussion mellan bolagets ägare och chef Göran Tigerhed och en av de anställda, Hyatolla Goldoost. Göran Tigerhed anklagade Hyatolla Goldoost för att tala dålig svenska. Dragoslav Arsén lade sig i diskussionen eftersom han tyckte att Göran Tigerhed var orättvis. Göran Tigerhed sade då att Dragoslav Arsén inte talade bättre svenska själv och att även han borde gå på kurs i svenska för invandrare. Göran Tigerhed sade vidare att Dragoslav Arsén borde tala svenska med sina döttrar och sin svärfar. Dragoslav Arsén tog illa vid sig av detta och sade att han hade rätt att tala hur han ville med sina familjemedlemmar. Göran Tigerhed sade då att "ni serber är den värsta sortens folk, ni är bara ute efter bråk, man kan se på historien i Jugoslavien att det är ni som startar alla krig". Dragoslav Arsén blev upprörd och ledsen. Han lämnade lokalen och sprang utomhus. Efter en stund gick han in igen, men inte tillbaka till Göran Tigerhed. Han stannade i entrén, där han talade med sin arbetskamrat Sandra Sinik. Efter en stund reste samtliga tillbaka med buss till Alingsås. Dragoslav Arsén åkte direkt hem och berättade för alla där vad som hade hänt. Han var kränkt och ledsen på grund av att Göran Tigerhed hade blandat in hans familj i samtalet. Han sade till de andra att han avsåg att säga upp sig. Han hade fått uppfattningen att Göran Tigerhed inte såg honom som önskvärd på arbetsplatsen.

Dagen därpå, söndagen den 11 november, kom Dragoslav Arsén på morgonen till arbetsplatsen och träffade då Göran Tigerhed. Denne sade något om att Dragoslav Arsén verkade irriterad och undrade om någon hade varit dum mot honom. Dragoslav Arsén uppfattade detta som ett hån och svarade att det ju var Göran Tigerhed själv som var orsaken. Sedan arbetade Dragoslav Arsén vidare under dagen utan att det sades något mera om händelserna under gårdagskvällen.

När Dragoslav Arsén kom till arbetet på morgonen måndagen den 12 november erbjöds han nya arbetsuppgifter. Han accepterade inte genast erbjudandet utan bad att få tänka på saken.

Tisdagen den 13 november arbetade Dragoslav Arsén som vanligt fram till eftermiddagen, då han gick hem på grund av att han mådde dåligt. Han återkom inte till arbetet under resten av den veckan.

Måndagen den 19 november vände sig Dragoslav Arsén till en läkare och berättade att han hade svårt att sova och att han inte önskade återvända till arbetsplatsen. Han blev sjukskriven till den 2 december. I läkarintyget angavs bl.a. att han var upprörd över dåligt bemötande på arbetsplatsen, att han sov dåligt, att han hade koncentrationssvårigheter och ihållande magbesvär med ökad muskulär värk i ryggen. Vidare angavs att Dragoslav Arsén hade sagt upp sig. Det sistnämnda var inte riktigt, men Dragoslav Arsén hade vid denna tidpunkt bestämt sig för att säga upp anställningen.

Samma dag begav sig Dragoslav Arsén till arbetsplatsen. Han gjorde en muntlig uppsägning till Göran Tigerhed. Denne frågade inte om anledningen till uppsägningen, men frågade om Dragoslav Arsén verkligen hade bestämt sig. Dragoslav Arsén svarade inte på detta eftersom han ansåg att skälet till uppsägningen var uppenbart. Han skrev på en uppsägningshandling och lämnade läkarintyget till Göran Tigerhed. Efter utgången av sjukskrivningstiden tog han ut semester till dess anställningen upphörde. Han fick sedan en ny anställning hos det företag där han hade varit anställd år 2002.

Förbundet gör beträffande uppsägningen gällande följande. Dragoslav Arsén sade själv upp sin anställning, men uppsägningen var föranledd av bolaget genom vad som inträffade på personalfesten den 10 november. Bolaget har handlat på ett sätt som är otillbörligt och strider mot god sed på arbetsmarknaden. Bolagets företrädare måste ha insett att bolaget hade framkallat en svår situation för Dragoslav Arsén med risk för att han skulle säga upp sig. Uppsägningen ska mot denna bakgrund betraktas som en uppsägning från bolagets sida. Uppsägningen har inte varit sakligt grundad. Bolaget har åsidosatt anställningsskyddslagen och ska därför utge ekonomiskt och allmänt skadestånd till Dragoslav Arsén.

Förbundet anser vidare att bolagets företrädare – oavsett hur uppsägningsfrågan bedöms – genom de yttranden som fälldes vid middagen den 10 november har uppträtt på ett sätt som har kränkt Dragoslav Arséns värdighet och som har haft samband med hans etniska tillhörighet. Bolaget har därigenom trakasserat honom och ådragit sig skyldighet att betala allmänt skadestånd för åsidosättande av diskrimineringsförbudet i 9 a § lagen om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.

Bolaget

Bolaget ägs och drivs av Göran Tigerhed. Verksamheten består i försäljning av husgeråd, järnvaror, trädgårdsvaor och byggvaror m.m. Försäljningen äger rum i en lokal utanför Alingsås på omkring 10 000 kvadratmeter. Hos bolaget finns tolv anställda. Dessutom anlitas ibland tillfälligt anställda. Bolaget omsätter varje år omkring 45 milj. kr.

Dragoslav Arsén anställdes år 1998 hos bolaget med uppgift att sälja trädgårdsmöbler. Han fick efter en tid ansvar för hela den avdelningen. Efter tre år sade han upp sig för att ta en annan anställning. Han återkom dock till bolaget ett år senare, år 2002, och förklarade då att han inte hade trivts hos den andre arbetsgivaren. Efter återkomsten fick han tillbaka sina tidigare arbetsuppgifter. År 2005 övergick han på grund av ryggbesvär till avdelningen för djurfoder m.m. Han fick senare ett extra tillägg till lönen på 2 000 kr. I september 2007 höjdes tillägget till 3 000 kr. Lönetillägget, som tillkom utan att Dragoslav Arsén hade begärt det, hängde samman med att han tillsammans med Göran Tigerhed och två andra anställda hörde till bolagets arbetsledningsgrupp.

Det förekom ett visst privat umgänge mellan Dragoslav Arséns och Göran Tigerheds familjer. Dragoslav Arséns fru Svetlana Arsén hade varit skolkamrat med Göran Tigerheds dotter. Hon hade för övrigt under en tid arbetat med städning hos bolaget.

Enligt bolagets uppfattning hade Dragoslav Arsén under den i målet aktuella tiden en besvärlig situation i privatlivet. Hans svärföräldrar bodde tillsammans med hans familj. Svärfadern led av cancer. Dragoslav Arséns båda döttrar idrottade på elitnivå, och han engagerade sig mycket i detta.

Hos bolaget fanns vid denna tid förutom Dragoslav Arsén två andra anställda med invandrarbakgrund. Det fanns en policy som innebar att de anställda inte fick ha privatsamtal med mobiltelefon på arbetsplatsen och att de skulle tala svenska med alla kunder.

Den 10 november 2007 hade bolaget anordnat ett personalarrangemang som innebar att samtliga anställda besökte en hästgård och därefter åt middag tillsammans. Alla i sällskapet, alltså även Dragoslav Arsén, drack alkohol i form av öl och sprit före och under bussresan till hästgården.

Vid middagen blev det diskussion om språk och om samtal på mobiltelefon. Det var inte Göran Tigerhed som startade diskussionen, men han deltog i den. Under samtalet erbjöd han Hyatolla Goldoost att studera svenska på bolagets bekostnad. Han erbjöd även Dragoslav Arsén att studera svenska. Denne blev glad av erbjudandet men sade att han i så fall ville studera på arbetstid. Göran Tigerhed accepterade det. Sedan gick Dragoslav Arsén ut ur lokalen. Göran Tigerhed trodde att han gick ut för att röka, men insåg sedan att Dragoslav Arsén hade blivit irriterad av någon anledning. Han frågade Dragoslav Arsén om saken men fick inget besked. Göran Tigerhed ville reda ut saken och var beredd att be om ursäkt.

Dagen därpå, söndagen den 11 november, arbetade Dragoslav Arsén tillsammans med Göran Tigerhed. Göran Tigerhed frågade på nytt varför Dragoslav Arsén var irriterad, men utan att få något svar.

Måndagen den 12 november erbjöd Göran Tigerhed Dragoslav Arsén en ny arbetsuppgift, nämligen att ansvara för byggavdelningen. Dragoslav Arsén

reagerade mycket positivt och började redan samma dag med de nya uppgifterna.

Tisdagen den 13 november lämnade Dragoslav Arsén arbetsplatsen på grund av huvudvärk. Han var sedan borta från arbetet under resten av veckan. Göran Tigerhed utgick från att det berodde på sjukdom.

Måndagen den 19 november återkom Dragoslav Arsén till arbetsplatsen. Han medförde ett läkarintyg avseende arbetsskada som han önskade att Göran Tigerhed skulle underteckna. Göran Tigerhed kände dock inte till någon arbetsskada och skrev därför inte på handlingen. Under samtalet sade Dragoslav Arsén upp sig muntligen. En annan anställd, Jan Sieczkowski, var närvarande och frågade om skälet till uppsägningen. Dragoslav Arsén svarade inte på frågan. Han sade ingenting om att han hade blivit kränkt eller liknande. Göran Tigerhed och Jan Sieczkowski var mycket förvånade över uppsägningen.

Bolaget bestrider att det från bolagets sida har företagits någon handling som innebär att Dragoslav Arséns värdighet har kränkts. Bolaget har inte framkallat någon svår situation för Dragoslav Arsén, och hans uppsägning kan inte anses föranledd av bolaget. Bolagets företrädare har inte kunnat inse att det fanns en risk för att Dragoslav Arsén skulle säga upp sig. Någon uppsägning från bolagets sida har det alltså inte varit fråga om. För den händelse domstolen skulle komma till en annan uppfattning i den delen kan tilläggas att det inte förelåg saklig grund för uppsägning.

Bolaget bestrider vidare att Dragoslav Arsén har blivit trakasserad på grund av sin etniska tillhörighet. Förbundets påstående om att Göran Tigerhed vid middagen den 10 november uttalade sig nedsättande om serber är oriktigt. Det bör framhållas att detta påstående inte fördes fram vid parternas tvisteförhandling eller ens i stämningsansökningen, utan först i en senare inlägga till Arbetsdomstolen.

Domskäl

Bakgrunden till tvisten är den händelse vid bolagets personalfest den 10 november 2007 som ledde till att Dragoslav Arsén den 19 november 2007 sade upp anställningen hos bolaget.

Arbetsdomstolen har i detta mål att ta ställning till två frågor:

1. Har bolaget agerat på ett sådant sätt mot Dragoslav Arsén att hans uppsägning ska betraktas som en uppsägning företagen av bolaget?
2. Har bolaget genom ett trakasserande uttalande diskriminerat Dragoslav Arsén på grund av hans etniska tillhörighet?

Utredningen i målet

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på förbundets begäran hållits förhör under sanningsförsäkran med Dragoslav Arsén samt vittnesförhör med hans hustru Svetlana Arsén och arbetstagaren hos bolaget

Sandra Sinik. På bolagets begäran har hållits förhör under sanningsförsäkran med Göran Tigerhed samt vittnesförhör med arbetstagarna hos bolaget Gun Wiberg, Jan Sieczkowski och Hyatolla Goldoost. Parterna har också åberopat skriftlig bevisning.

Händelseförloppet

Det händelseförlopp som senare förde med sig att Dragoslav Arsén sade upp sin anställning hos bolaget inleddes med en personalsammankomst som anordnades av bolaget lördagen den 10 november 2007. Det var fråga om en utflykt till en hästgård utanför Alingsås. Alla anställda i bolaget åkte dit tillsammans i en buss. Före och under bussresan konsumerades alkohol. På hästgården förekom en anordnad aktivitet med hästarna. Därefter åt samtliga middag tillsammans i en lokal där. Under den senare delen av middagen utspann sig ett samtal vid vilket Gun Wiberg, Hyatolla Goldoost, Dragoslav Arsén och Göran Tigerhed deltog. Parterna har skilda uppfattningar om vad som då sades, särskilt från Göran Tigerheds sida.

Om vad som inträffade vid middagen har Dragoslav Arsén berättat i huvudsak följande. Det blev tal om språk och uttal. Gun Wiberg sade åt Hyatolla Goldoost att han behövde förbättra sina kunskaper i svenska. Dragoslav Arsén kände att Hyatolla Goldoost kom i ett utsatt läge och tog honom i försvar. Gun Wiberg sade då åt Dragoslav Arsén att även han borde gå på svenskundervisning. Göran Tigerhed ingrep i samtalet och erbjöd både Hyatolla Goldoost och Dragoslav Arsén att gå på kurs i svenska för invandrare. Dragoslav Arsén sade att han kunde göra det om det var på arbetstid. Göran Tigerhed gick inte med på det. Han sade under det fortsatta samtalet att Dragoslav Arsén inte borde tala serbiska med sin familj. På detta svarade Dragoslav Arsén att han verkligen inte tänkte sluta tala serbiska inom familjen. Diskussionen hårdnade och Göran Tigerhed sade att "ni serber är bara ute efter att starta bråk, ni är det värsta folket, det var i Serbien kriget började". Dragoslav Arsén blev då upprörd och gick ut ur lokalen. Han talade då bl.a. med Sandra Sinik.

Göran Tigerhed har inför domstolen uppgett att han under middagen erbjöd både Hyatolla Goldoost och Dragoslav Arsén att delta i svenskundervisning på betald arbetstid. Han har förnekat att han skulle ha fällt något yttrande om serber.

Gun Wiberg har uppgett att det nog var hon som ledde in samtalet på språk och uttal och att hon inte uppfattade att Göran Tigerhed deltog i samtalet. Hon har även uppgett att Dragoslav Arsén lade sig i hennes samtal med Hyatolla Goldoost och självmant sade att även han var intresserad av svenskundervisning. Av förhöret med Hyatolla Goldoost framgår att han inte uppfattade något uttalande om serber från Göran Tigerheds sida.

Enligt domstolens mening går det inte att dra någon bestämd slutsats om vad som sades vid middagssamtalet. En del av förklaringen till den oklarhet som råder torde vara att de närvarande hade druckit en del alkohol. Vad som står klart är att det fördes ett samtal om Hyatolla Goldoosts och senare även

